

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.13.5148

**Inventaris van de archieven van de
Maatschappij Raad voor de
Krijgsmacht en taakvoorgangers,
(1947) 1948-1980 (1982)**

E.A. van Heugten, R. van Velden

Nationaal Archief, Den Haag 2010

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Andere toegang.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Personeelszorg bij Defensie.....	7
Nationale Demobilisatieraad en taakopvolgers.....	7
Stichting Volk en Verdediging.....	8
Organisatieonderdelen op het gebied van personeelszorg.....	8
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	9
De verwerving van het archief.....	9
Inhoud en structuur van het archief.....	10
Selectie en vernietiging.....	10
Verantwoording van de bewerking.....	10
Ordening van het archief.....	11
Verwant materiaal.....	12
Beschikbaarheid van kopieën.....	12
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	13
Nationale Demobilisatieraad.....	13
107 Adviseren van de minister inzake de zorg voor uit het voormalig Nederlands-Indië gedemobiliseerde militairen en hun gezinnen. 1948-1952.....	13
Nationale Raad Welzijn Militairen.....	14
108 Adviseren van de minister betreffende de welzijnsverzorging, vorming en opleiding van militair personeel en betreffende de menselijke verhoudingen binnen de krijgsmacht. 1952-1980.....	14
Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht.....	19
109 Adviseren van de minister inzake de maatschappelijke aspecten van het beleid waar deze het welzijn van het (militair) personeel en de menselijke verhoudingen in de krijgsmacht wezenlijk raken. 1980-1993.....	19

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Ministerie van Defensie: Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht en taakvoorgangers

Periodisering:

archiefvorming: 1948-1980
oudste stuk - jongste stuk: 1947-1982

Archiefbloknummer:

5148

Omvang:

99 inventarisnummer(s); 5,25 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Nationale Demobilisatieraad (1948-1952)
Nationale Raad Welzijn Militairen (1952-1980)
Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht (1980-1997)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief bevat stukken van de Nationale Demobilisatieraad betreffende zorg voor uit het voormalig Nederlands-Indië gedemobiliseerde militairen. Daarnaast zijn er stukken van de Nationale Raad Welzijn Militairen (NRWM) met betrekking tot welzijn en vorming van militairen, militair onderwijs en menselijke verhoudingen binnen de krijgsmacht. De stukken van de Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht (die dezelfde taken had als de NRWM) betreffen notulen.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

ANDERE TOEGANG

Het archief was aanvankelijk beschreven in de Institutionele Toegang: 5.025.5148 - Institutionele Toegang op het gegevensbestand van het Ministerie van Defensie: Beleidsterrein Militair Personeel, (1947) 1948-1980, 1982.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Ministerie van Defensie: Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht en taakvoorgangers, nummer toegang 2.13.5148, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Defensie / Militair Personeel, 2.13.5148, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

De volledige historische achtergronden en ontwikkelingen van de Maatschappij Raad voor de Krijgsmacht en taakvoorgangers zijn uitgebreid beschreven in de volgende publicatie: 25. *Geef acht*. Een institutioneel onderzoek naar bedrijfsprocessen en handelingen op het beleidsterrein militair personeel: beroeps- en reservepersoneel in dienst van het ministerie van Defensie en voorgangers, 1945-1993 (samenstelling: drs. F. van der Doe, en drs. M.L. Loef; ISBN 90-74442-26-9), 's-Gravenhage 1994.

PERSONEELSZORG BIJ DEFENSIE

Onder personeelszorg bij Defensie wordt verstaan: geneeskundige verzorging, geestelijke verzorging, maatschappelijke zorg, stimuleren van ontspanning, sport en ontwikkeling van en personeelsvoorlichting aan zowel militaire ambtenaren als dienstplichtigen. Ook de kwalitatieve aspecten van het integratiebeleid en het verzorgen van onderwijs voor kinderen van in het buitenland gestationeerde militairen vormen onderdelen van het personeelszorgbeleid. De militaire personeelszorg dient een tweeledig doel. In de eerste plaats is de overheid verplicht de militairen een compensatie te bieden voor de bijzondere gevaren, waaraan zij (kunnen) worden blootgesteld, onder andere door middel van een goede verzorging. De andere kant van de medaille is dat door die verzorging de inzetbaarheid en de motivatie van de militairen goed blijft. De verschillende diensten op het gebied van de militaire personeelszorg hebben dan ook zowel vredes- als oorlogstaken.

De personeelszorg wordt op de meeste deelterreinen per krijgsmachtdeel uitgevoerd. Vanuit het centrale directoraat-generaal Personeel worden de activiteiten op het gebied van de personeelszorg in de drie krijgsmachtdelen gestuurd en gecoördineerd.

De zorg voor het welzijn van militairen is niet alleen een overheidstaak, ook kerkelijke en maatschappelijke organisaties houden zich hiermee bezig. Dit komt onder andere tot uiting in het feit dat de geestelijke verzorgers bij Defensie worden 'geleverd' door de kerken, het Humanistisch Verbond en joodse organisaties, alsook in het bestaan van de protestantse, katholieke en humanistische vormingscentra voor militairen (zie ook onder Geestelijke verzorging). De geestelijke verzorgers worden door Defensie betaald, maar zijn inhoudelijk geen verantwoording schuldig aan de minister.

NATIONALE DEMOBILISATIERAAD EN TAAKOPVOLGERS

Naar aanleiding van de maatschappelijke problemen die gedemobiliseerde militairen uit het voormalig Nederlands-Indië ondervonden, werd in 1948 de Nationale Demobilisatieraad opgericht als coördinatie- en adviesorgaan op het gebied van de zorg voor deze (ex-)militairen. In de raad, voorgezeten door de Inspecteur-Generaal der KM, KL en KLu Prins Bernhard, hadden

vertegenwoordigers van de ministers van Oorlog en Marine en van kerkelijke en maatschappelijke organisaties zitting. Vanaf 1952 werd het overleg tussen overheid en genoemde organisaties voortgezet in de Nationale Raad Welzijn Militairen (NRWM), eveneens onder voorzitterschap van Prins Bernhard. Adviseerde de NRWM aanvankelijk de minister op het gebied van de welzijnsverzorging en vorming van militairen, in de loop der tijd breidde haar werkterrein zich ook uit tot het militair onderwijs en de menselijke verhoudingen binnen de krijgsmacht in het algemeen. In 1980 nam de Voorlopige Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht de taken van de NRWM over. De raad werd per 1 januari 1997 opgeheven (Stcrt. 1997, nr. 8). Het veteranenbeleid krijgt vooral sinds het midden van de jaren '80, mede dankzij de inzet van veteranenorganisaties verenigd in het Veteranen Platform, aandacht. In 1990 werd de Commissie maatschappelijke erkenning veteranen (Commissie Thoenes) ingesteld.

STICHTING VOLK EN VERDEDIGING

Vanuit de NRWM werd in 1962 het initiatief genomen tot oprichting van de Stichting Volk en Verdediging, die door middel van publikaties, conferenties en dergelijke de problemen in de relatie tussen maatschappij en krijgsmacht onder de aandacht bracht en trachtte op te lossen. Het bestuur van de stichting werd benoemd door de NRWM. In 1981 werd de Stichting Maatschappij en Krijgsmacht opgericht, de opvolger van de Stichting Volk en Verdediging.¹

ORGANISATIEONDERDELEN OP HET GEBIED VAN PERSONEELSZORG

Tussen de functionarissen en afdelingen die op de deelterreinen van de personeelszorg bij de KM werkzaam zijn, bestaan op alle niveaus contacten. Van 1963 tot 1976 bestond er onder de vlagofficier Personeel KM een onderhoofd voor de Personeelszorg, die alle taken op het gebied van de personeelszorg bij de KM coördineerde. Van 1969 tot 1976 bestond een commissie voor de personeelszorg, waarin alle hoofden van beleidsafdelingen op het gebied van de personeelszorg zitting hadden. Sinds 1976 is de functie van onderhoofd voor de personeelszorg verdwenen en bestaat de commissie niet meer. Het contact tussen de beleidsafdelingen op personeelszorggebied is meer informeel geworden. Op uitvoerend niveau bestaan er nog wel de sociale coördinatiecommissies, waarin de geestelijke verzorger(s), de arts(en) of ziekenverpleger(s) en de personeelsofficier zitting hebben. Bij operationele activiteiten worden teams van verzorgers samengesteld, bijvoorbeeld in het kader van VN-operaties. Tussen de krijgsmachtdelen worden op de verschillende deelterreinen van de personeelszorg contacten onderhouden en activiteiten gecoördineerd in verschillende commissies, raden en comités, die per deelterrein zullen worden beschreven.

¹ Het stichtingsbestuur wordt benoemd door de Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht, aan welke raad de stichting op haar beurt weer adviezen levert. De stichting, volledig gesubsidieerd door de overheid, initieert wetenschappelijk onderzoek en neemt deel aan en organiseert internationale congressen op het gebied van vredesvraagstukken en militaire sociologie.

Bij de land- en luchtmacht zijn de organisatie-eenheden vergelijkbaar. Onder de opperofficier Personeel KL bestond sinds 1963 een afdeling Personeelszorg, vanaf 1976 viel deze afdeling onder de sous-chef Personeelszaken. Sinds 1992 heet zij afdeling Personeel. Ook bij de luchtmacht is er een afdeling Personeelszorg onder de sous-chef Personeelszaken.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archief is krachtens bepalingen van de Archiefwet overgebracht.

Inhoud en structuur van het archief

SELECTIE EN VERNIETIGING

Van elke omslag zal moeten worden bepaald onder welk Basis Selectiedocument (BSD) zij gaat vallen, in dit geval militair personeel. Onder een BSD verstaan we een lijst van handelingen van een actor of van verschillende actoren op een beleidsterrein, met een waardering van deze handelingen: bewaren, vernietigen of op termijn vernietigen van de neerslag hiervan.

De aangetroffen (lees: bewaren) stukken zijn volgens het zgn. agendastelsel gevormd. Daar er echter voor deze actoren slechts één handeling voorhanden is, nl. het geven van advies aan de minister, wordt er niets uit vernietigd.

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

In deze toegang worden de gegevensbestanden beschreven van de te bewaren schriftelijke neerslag van handelingen op het beleidsterrein militair personeel.

Voor een goed gebruik van deze toegang is het aan te bevelen eerst het PIVOT-rapport nr. 25 "Geef Acht" en de inleiding van deze toegang te raadplegen.

Hierin wordt o.a. de uitgangspunten van het PIVOT-onderzoek uiteengezet, de hoofdlijnen met betrekking tot de organisatie van het ministerie, alle actoren en relaties die de minister onderhoudt met diverse actoren zowel binnen als buiten de overheid, alsmede de handelingen die op het desbetreffende beleidsterrein worden beschreven.

Onder een beleidsterrein verstaan we het geheel van relaties tussen actoren die handelingen verrichten in het kader van een bepaald overheidsbeleid, dat voortvloeit uit een overheidstaak. Het beleid bij ons ministerie wordt bepaald door de operationele taken en doelstellingen. De doelstellingen en taken op de beleidsterreinen personeel en (in dit geval militair personeel) zijn een afgeleide van de operationele doelstellingen. Personeel en militair materieel zijn middelen waarmee de krijgsmacht haar taken uitvoert. Onder een bedrijfsproces verstaan we een onderdeel van een beleidsterrein, een geheel van handelingen en activiteiten gericht op een aspect van een beleidsterrein.

Omdat bij Defensie activiteiten ten aanzien van een beleidsterrein niet worden verricht door één organisatorische eenheid, zoals een directoraat-generaal of een directie, maar de bedrijfsprocessen door de hele Defensieorganisatie heenlopen (centrale organisatie en in de krijgsmachtdelen) is het noodzakelijk geweest eerst deze processen te beschrijven.

Pas daarna konden de handelingen en activiteiten per beleidsterrein worden geformuleerd en aan verschillende organisatieonderdelen gekoppeld worden.

Onder een handeling verstaan we een complex van activiteiten, gericht op het tot stand brengen van een product (bijv. verlenen van een vergunning), dat een actor (bijv. de minister, of namens hem of interdepartementale commissies of raden) verricht ter vervulling van zijn taak of op grond van zijn bevoegdheid.

In 1990 werd door E.F. Becker van het Centraal Archiefdepot een toegang vervaardigd op dit gegevensbestand. Bij nadere beschouwing tijdens de bewerking en ontsluiting in 2000 van dit archiefbestand, bleek dat het oorspronkelijk was ingedeeld volgens het agendastelsel. In het verleden zijn series aangemaakt. Men rangschikte naar de diverse commissies die in de loop der jaren werden gevormd. Dit laatste is aangehouden, alleen zijn de drie actoren wel van elkaar gescheiden, te weten de nationale demobilisatieraad, de nationale raad welzijn militairen en de maatschappelijke raad voor de krijgsmacht.

ORDENING VAN HET ARCHIEF

Het archief heeft betrekking op één beleidsterrein. Met een beleidsterrein wordt bedoeld een afgebakend onderwerp van overheidsbemoeienis, in dit geval dus: "militair personeel".

Het archief is onderverdeeld naar actor en vervolgens naar handeling. Per handeling zijn de beschrijvingen van de dossiers vermeld. Een handeling wordt verricht door een actor ter uitvoering van een taak, of op grond van een wettelijke bevoegdheid. Een actor is een overheidsinstelling die bevoegd is zelfstandig op te treden (bijvoorbeeld een minister) binnen het beleidsterrein. Op een beleidsterrein treden meerdere actoren handelend op.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

NATIONALE DEMOBILISATIERAAD

107 ADVISEREN VAN DE MINISTER INZAKE DE ZORG VOOR UIT HET VOORMALIG NEDERLANDS-INDIË GEDEMOBILISEERDE MILITAIREN EN HUN GEZINNEN. 1948- 1952

Actor: Nationale Demobilisatieraad (01-01-1948 - 31-12-1952)

- 1** Verslagen en notulen van Raadsvergaderingen
1947-1951
- 2** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken.
1949-1952

NATIONALE RAAD WELZIJN MILITAIREN**108 ADVISEREN VAN DE MINISTER BETREFFENDE DE WELZIJSVERZORGING, VORMING EN OPLEIDING VAN MILITAIR PERSONEEL EN BETREFFENDE DE MENSELIJKE VERHOUDINGEN BINNEN DE KRIJGSMACHT. 1952-1980**

Actor: Nationale Raad Welzijn Militairen (01-01-1952 - 31-12-1980)

- 3-22** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken NRWM (leden).
1952-1980
3	1952-1953
4	1954-1955 juli
5	1954-1955 augustus-december
6	1956 juni
7	1956 juli-december
8	1957
9	1958-1959
10	1960-1962
11	1963-1964
12	1965
13	1966
14	1967
15	1968
16	1969
17	1970
18	1971-1972
19	1973-1974
20	1975-1976
21	1977-1978
22	1979-1980
- 23-28** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken betreffende het dagelijks bestuur van de NWRM.
1952-1968
23	1952-1954
24	1955
25	1956
26	1957
27	1958-1959
28	1960-1961, 1964 1966-1968
- 29-31** Verslagen en notulen van de raadsvergaderingen.
1952-1972
1966 en 1970 niet aangetroffen.
29	1952-1957
30	1959-1963
31	1964-1972

-
- 32** Verslagen en notulen balans- en werkvergaderingen.
1962-1974
1963, 1969, 1972-1973 niet aangetroffen.
- 33** Verslagen en aantekeningen van plenaire vergaderingen en
bijeenkomsten.
1957-1958, 1966, 1973-1977 en 1979.
- 34** Vergaderverslagen Presidium NRW.
1972-1979
- 35-39** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken van het Presidium.
1973-1980.
- 35** 1973-1974
- 36** 1975
- 37** 1976
- 38** 1977
- 39** 1978-1980
- 40** Presidium - werkgroep ter voorbereiding vast college van advies en
bijstand als bedoeld in artikel 87 van de Grondwet - instelling
Maatschappelijke Raad voor de Krijgsraad.
1974-1977
- 41** Verslagen en notulen van bijeenkomsten met particuliere
organisaties.
1952, 1954
- 42-44** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken commissie ad hoc,
bureau voor discipline te Nieuwersluis, betreffende militair straf- en
tuchtrecht.
1957-1968, 1970-1971
- 42** 1957-1965
- 43** 1965-1966
- 44** 1967-1968, 1970-1971
- 45** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken commissie ad hoc
betreffende compensatie militaire diensttijd.
1967-1968
- 46** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken commissie ad hoc
contact met dienstplichtigen.
1967-1968
- 47** Vergaderverslagen commissie ad hoc betreffende doelmatigheid
grote legerplaatsen.
1972-1973

-
- 48-49** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken commissie ad hoc geestelijke verzorging in de krijgsmacht.
1978-1980
48 1978
49 1979-1980
- 50-63** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken commissie welzijnszorg.
1952-1979
1960 niet aangetroffen.
50 1952-1956
51 1957-1961
52 1962-1964
53 1965-1966
54 1967-1969
55 1970
56 1971
57 1972
58 1973
59 1974
60 1975
61 1976
62 1977
63 1978-1979
- 64-66** Commissie vorming.
1958-1977
1960-1971 niet aangetroffen.
64 1958-1959
65 1972-1974
66 1975-1977
- 67** Commissie vorming - werkgroep vorming technisch specialisten.
1968-1969, 1971
- 68** Commissie vorming - uitbreiding sportprogramma.
1972-1974
- 69** Commissie vorming - werkgroep I.
1975-1976
- 70** Commissie vorming - werkgroep II.
1976-1977
- 71-72** Commissie voorlichting.
1967-1977
1973 niet aangetroffen.
71 1967-1974
72 1975-1977

-
- 73-74** Gecombineerde commissie: commissie voorlichting en volk-
krijgsmacht.
1972-1977
1976 niet aangetroffen.
73 1972-1974
74 1975-1977
- 75-76** Commissie volk- krijgsmacht.
1956-1977
1973 niet aangetroffen.
75 1956-1959
76 1972-1977
- 77** Mutaties bestuur en curatorium stichting volk- en verdediging.
1966-1980
1973 niet aangetroffen.
- 78** Commissievolk - krijgsmacht - de maatschappelijke waardering van
het reserve officierschap.
1965-1969
- 79-86** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken sociale commissie.
1954-1967, 1969-1977
79 1954-1955
80 1956
81 1957-1958
82 1959-1963
83 1964-1967
84 1969-1972
85 1973-1974
86 1975-1977
- 87** Commissie voor de sociale zorg - subcommissie voor de
vakontwikkeling van militairen tijdens de diensttijd.
1953-1956
- 88** Commissie rechtsbasis sociale zorg.
1952-1960
- 89** Gezamenlijke militaire fondsen. "Boekwerkje Honderdvijftig Jaar
Fonds 1815".
1963-1968
1964 niet aangetroffen
- 90** Vergaderverslagen deskundigencommissie.
1964-1966
- 91** Begrotingen Nationale Raad Welzijn Militairen.
1952-1974
1954, 1957, 1961, 1964 en 1969 niet aangetroffen.

- 92** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken betreffende de Soldatenkamer en enige algemene hygiënische aspecten.
1961, 1963-1965
- 93** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken met betrekking tot de instelling van het College onderling beraad drie krijgsmachtdelen.
1965-1966, 1968
- 94** Ingekomen en minuten van uitgaande stukken met betrekking tot de Nederlandse Jeugd Gemeenschap en de Nederlandse Federatie Jeugd- en Jongerenwerk.
1969-1970, 1975
- 95** Ingekomen en minuten uitgaande stukken inzake de personeelsvoorziening in de krijgsmacht.
1975-1979
- 96** Commissie gezinsverzorging voor militair personeel.
1962-1965
- 97** Ingekomen en minuten uitgaande stukken inzake de rechtsbijstand dienstplichtigen.
1963-1979
- 98** Rapporten van de afdeling sociologie en statistiek inzake het sociologisch onderzoek naar de vrijetijdsbesteding van de dienstplichtige militair.
1963-1966

MAATSCHAPPELIJKE RAAD VOOR DE KRIJGSMACHT

**109 ADVISEREN VAN DE MINISTER INZAKE DE
MAATSCHAPPELIJKE ASPECTEN VAN HET BELEID WAAR DEZE
HET WELZIJN VAN HET (MILITAIR) PERSONEEL EN DE
MENSELIJKE VERHOUDINGEN IN DE KRIJGSMACHT
WEZENLIJK RAKEN. 1980-1993**

Actor: Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht (01-01-1980 - 31-12-1997)

99

Notulen van gespreksnotities.
1982